

8. СИСТЕМА НАСІННИЦТВА ЗЕРНОВИХ, ОЛІЙНИХ КУЛЬТУР І ТРАВ

В Україні склалася система насінництва зернових, олійних культур і трав (рис. 5), згідно з якою науково-дослідні установи-оригінатори нових сортів - забезпечують вихідним насінням районованих і перспективних сортів та гібридів дослідно-виробничі господарства науково-дослідних установ і навчально-дослідні господарства вузів і технікумів у розмірі, що визначається Міністерством аграрної політики України. Ці господарства вирощують базове та сертифіковане насіння районованих та перспективних сортів у розмірах, які забезпечують потреби в них спеціалізованих насінницьких господарств (одне або кілька на адміністративний район), насінницьких бригад і відділків великих господарств для проведення сортозаміни і сортооновлення.

Спеціалізовані насінницькі господарства розмножують насіння в кількості, яка забезпечить потребу господарств зони обслуговування у сортовому насінні для виробничих потреб та заготівлі його у держресурси.

Рис. 5. Схема системи насінництва зернових, олійних культур і трав

Великі господарства розмножують одержане насіння у насінницьких підрозділах з розрахунку повного забезпечення власних потреб і виконання плану заготівлі насіння у державні ресурси. При цьому посів зернових і зернобобових культур у господарствах повинен проводитись насінням не нижче п'ятої репродукції, а соняшнику – першої.

Насінницькі господарства, які спеціалізуються на виробництві сортового насіння трав, щорічно виробляють насіння трав з розрахунку на всю площу фуражних посівів господарств зони, що ними обслуговується. Виробляти та реалізовувати сортове насіння мають право господарства, які пройшли атестацію, одержали дозвіл і занесені до Державного реєстру виробників насіння. План виробництва та реалізації базового та сертифікованого насіння по сортах щорічно складається відділом насінництва обласного управління сільського господарства з урахуванням потреби в ньому спеціалізованих насінницьких господарств і великих державних, кооперативних та фермерських господарств.

Таблиця 18

**Система насінництва зернових, зернобобових культур
та багаторічних трав**

1-а ланка насінництва	Науково-дослідні установи, оригінатори нових сортів	Отримання добазового (оригінального) насіння
2-а ланка насінництва	Елітно-насінницькі господарства НДУ, дослідні господарства вищих навчальних с.-г. закладів.	Отримання базового (елітного) насіння та сертифікованого (CH ₁) (першої репродукції)
3-я ланка насінництва	Спеціалізовані насінницькі господарства, колективні с.-г. підприємства різних форм власності, фермерські господарства.	Отримання сертифікованого насіння (CH ₂ -CH ₅) (репродукції)
<u>Товарні посіви колективних с.-г. підприємств різних форм власності, фермерські господарства</u>		

Для засвоєння взаємозв'язку ланок системи насінництва і складання плану-замовлень на базове насіння (еліти, першої репродукції) районованих сортів необхідно набути навички розрахунку потреби в насінні для господарств з внутрішньогосподарською спеціалізацією насінництва зернових культур. **Прийнято створювати страхові фонди насіння в господарствах у розмірі до 15 % потреби в насінні відповідної культури, а перехідні фонди насіння озимих культур – у розмірі, встановленому Кабінетом Міністрів. Страхові фонди насіння для господарств, які не вирощують власне насіння, створюють у зазначеному розмірі спеціалізовані господарства.**

Виробники насіння створюють фонди в таких розмірах: страхові (перехідні) фонди первинних ланок насінництва – 100 %, добазового (ДН) (оригінального насіння) – 50 %, базового (БН) і сертифікованого (першої репродукції) (СН-I) – 30 % потреби в цьому насінні. Насіннєві та страхові (перехідні) фонди створюють протягом місяця з початку збирання врожаю.

Мета заняття. Вивчити систему насінництва зернових, олійних культур і трав (інших культур), накреслити їх схеми.

Завдання. Схематично показати систему насінництва зернових, олійних культур і трав (інших культур), зазначити, яке насіння вирощує кожна ланка.

Послідовність виконання завдання. За допомогою джерел літератури і наочних посібників кафедри вивчити системи насінництва визначених сільськогосподарських культур, накреслити їх схеми, зазначивши назву господарств і що вони вирощують.